

### **Austatud lugeja!**

2020. aasta viimase Juridica numbri autoriteks on inimesed, kellele Tartu Ülikooli õigusteaduskond andis lõppenud aastal magistrakraadi õigusteaduses. Ühe erandiga – lektor Alexander Loti artikkel räägib sellest, kuidas kraadi on võimalik ära võtta.

Aastal 2020 andis õigusteaduskond magistrakraadi kõigile veel tasuta, uuest aastast toimub magistriõpe valdavalt raha eest. Tõsi, kui kohtusse pöördunud tudengeid saadab edu, võivad asjad minna teisiti.

Tasulisele õppele üleminekust šokeerivamgi veel oli minu jaoks info, et päevase õppe 40 kohta ei ole juba mitu aastat täis tulnud – enamik soovib õppida nn sessioonõppe vormis. Sest enamik omandab magistrakraadi töö kõrvalt. Kunagi nimetati seda kaugõppeks.

Kas juura on tõepoolest distsipliin, mida saab omandada töö kõrvalt? Pean vastama – ei tea, ei ole proovinud. Tõsi, ka mina läksin viimase kursuse viimasel veerandil tööle, ehkki osalise tööajaga. Tulemus oli käega katsutav – lõpetasin aasta hiljem. Tööle minekust oli väga palju kasu, kuna see õpetas panema asju konteksti. Nüüd, kus mul on endal praktikante olnud, olen kuulnud ka väljütlemist, et selle paari kuuga õppis tudeng rohkem, kui seniste aastatega ülikoolis. Kui see oleks nii, võiksime minna keskaegse õpipoiss-sell-meister koolitussüsteemi juurde tagasi. Ise arvan, et nii lihtne see siiski pole.

Mis on muutunud selle ajaga, kui ma ise 1990. aastate keskel ülikoolis käisin? Eesti-keelset õiguskirjandust on rohkem ja võrkeelne kättesaadavam. Nii võib tekkida küsimus, et mis ma seal loengutes ikka käin (või õppejõu seisukohalt: mis ma seda loengut ikka annan). Nõus, auditoorse ja iseseisva töö osakaal on valikute küsimus. Valikute küsimus on ka õppetöö maht. On riike, kus õigushariduse omandamine on mitte ainult nn täiskohaga töö, vaid toimub ka uneaja arvelt. Juristi karjäär algab neis riikides alles pärast ülikooli lõpetamist ja tööjõuturg väärtustab kõrgelt ülikoolieksamite alusel paika pandud pingeridu. Aga on ka teistsuguse traditsiooniga riike, kus suur osa on iseseisval õppel, mis võimaldab erialasele tööle minna juba ülikooli ajal. Neile, kellel kooli ajal karjääri alustada ei õnnestu, vaadatakse tööturul sageli viltu.

Meil on viimasel ajal pakutud tasuta mõlemat teed. Miks tudengid eelistavad viimast, sessioonõpet? Nad ei saa ilma eelneva töökogemuseta tööd, seda vaatamata headele hinnetele? Ma ei usu seda. Olen aru saanud, et praegune tööturg januneb noorte juristide järele. Tudengid ei tule ots-otsaga kokku? Võimalik. Toetuste süsteem meil veel väga arenenud pole. Või kolmas: tudengi arvates ei paku päevane õpe lisaväärtust või ei ole see piisavalt suur?

Millisel viisil õppida ei olegi nii tähtis. Tähtis on see, kui põhjalikud on omandatud teadmised ja oskused. Riigikohtu esimees Villu Kõve ütles 4. detsembril 2020 peetud EAÕS ettekandekoosolekul: „Midagi rõõmustavat pole.“ Niisiis, töö kõrvalt magistrakraadi omandamine ei ole meil seni andnud head tulemust.

Ma ei arva, et sessioonõpe oleks iseenesest saatanast. Samas nõuab see auditoorse õppe väga hoolikat läbimõtlemit, sest sellega tuleb luua karkass, millele tudeng iseseisvalt ehitama hakkab. Ja muidugi on äärmiselt tähtis ehitusjärelvalve, mis ei saa piirduda vaid konstruktsioonialaste teadmiste kontrolliga – vastasel juhul on auditoorse õppe vähendamise tegelikuks tulemuseks õppemahu üldine vähenemine. Kardan, et just see ongi Riigikohtu esimehe õigustatud kriitika põhjuseks. Parafraseerides nõukogudeaegset reklaamlauseid, siis kolme kuuga juristiksi ei saa. Midagi ei ole teha.



Katrin Prükk